

Ett system med anonyma vittnen

Delbetänkande från Utredningen om Anonyma vittnen

SOU 2023:67

Utredningens förslag 1:1

- Det införs en ny lag om anonyma vittnen i brottmål. Lagen reglerar under vilka förutsättningar domstol får besluta att ett vittne ska höras anonymt.
- Det ska föreligga en påtaglig risk för att vittnet eller en närstående till vittnet utsätts för allvarlig brottslighet som riktar sig mot dennes liv, hälsa, frihet eller frid.
- Det brott som vittnet ska höras om ska gälla ett brott med minst två års fängelse i straffskalan eller annat brott om straffvärdet, med hänsyn till omständigheterna, kan antas överstiga två års fängelse.

Utredningens förslag 1:2

- Skälen för att höra vittnet anonymt ska uppväga de svårigheter det innebär för den misstänkte eller tilltalade att förbereda och utföra sitt försvar och åtgärden ska vara lämplig.
- Både åklagare och misstänkt eller tilltalad ska kunna ansöka om att ett vittne ska höras anonymt, såväl under förundersökning som efter att åtal har väckts.
- Rätten som dömer i målet ska inte ha tillgång till det anonyma vittnets identitet. Inte heller den tilltalade och dennes försvarare ska ha tillgång till vittnets identitet när åklagaren ansöker.

Utredningens förslag 1:3

- Ett offentligt ombud ska utses för att bevaka rättssäkerhetsfrågor i ärendet.
- Vid förhör med det anonyma vittnet ska olika skyddsåtgärder kunna vidtas för att skydda vittnets anonymitet. Rätten ska inte efterfråga vittnets namn och vittnet ska få vägra yttra sig om uppgifter som kan röja identiteten.
- En ny sekretessbestämmelse införs i offentlighets- och sekretesslagen.

Rättssäkerhetsgarantier

- Förslaget innebär ingen inskränkning i den tilltalades rätt till insyn i all den bevisning som rätten lägger till grund för sitt avgörande.
- Domstolens fria bevisvärdering ska utgöra den yttersta kontrollfunktionen.
- Ett anonymt vittnesförhör kan aldrig få högre bevisvärde än vad formerna för förhöret medger.

Konsekvenser

- Vittnnesskyddet förbättras när ett vittne får höras anonymt. Anonyma vittnesförhör kan även bidra till att bevisning om allvarliga brott erhålls i större utsträckning.
- Med hänsyn till förslagets utformning förväntas antalet fall per år bli relativt begränsat.
- Förslagen bedöms medföra endast marginella kostnadsökningar för de brottsbekämpande myndigheterna. För enskilda och det allmänna förväntas inga ökade kostnader.

Ikraftträdande

- Lagändringarna föreslås träda i kraft den **1 april 2025**.

